

40. MEĐUNARODNI KULTURNO-POVIJESNI SIMPOZIJ MOGERSDORF (CELJE, SLOVENIJA, 6.-9. SRPNJA 2010.)

Historiografije zemalja s panonskoga prostora obilježile su početkom srpnja 2010. pažnje vrijedan jubilej. Naime, od 6. do 9. srpnja održan je u slovenskom Celju 40. međunarodni kulturno-povijesni simpozij Mogersdorf. Iako taj znanstveni simpozij povjesničarskoj ekumeni u Hrvatskoj nipošto nije nepoznat, valja i ovom prigodom podsjetiti da je riječ o sada već puna četiri desetljeća dugoj tradiciji redovitih godišnjih susreta povjesničara iz Hrvatske, Slovenije, austrijskih saveznih pokrajina Štajerske i Gradišća i mađarskih županija Vas i Somogy. Sve je počelo još 1969/70., kada se rodila zamisao o održavanju simpozija koji bi svake godine bio posvećen nekoj temi iz bogate kulturne i povijesne baštine panonskoga prostora, a domaćin bi svaki put bila druga zemlja odnosno pokrajina ili regija. Naziv je odabran u spomen na pobjedu panonskih naroda u habsburškome okriltju nad osmanskome vojnom silom 1664. kod gradića St. Gottharda i susjednoga sela Mogersdorfa na današnjoj mađarsko-austrijskoj granici.

Od konca 1960-ih godina do danas zbile su se velike promjene: pala je ideološka željezna zavjesa koja je fizički odvajala Istočnu od Zapadne Europe, proširila se Europska unija kao interesna zajednica slobodnih europskih zemalja i naroda, a bivše jugoslavenske republike Hrvatska i Slovenija postale su samostalnim i međunarodno priznatim državama. Mogersdorf je preživio sve te promjene, iako je pritom izgubio ponešto od svoje prvobitne svrhe i načina rada: to više nije gotovo jedini srednjoeuropski znanstveni "prozor u svijet" kao što je nekada bio, a priopćenja i rasprave drže se na njemačkom (samo iznimno engleskom) jeziku umjesto na četiri ravnopravna jezika kao što je prije bio slučaj. U pomalo novom ruhu, ali čvrsto ukorijenjen u prepoznatljivoj višedesetljetnoj tradiciji, Mogersdorf je 2010. dočekao svoj 40. rođendan.

Tema ovogodišnjeg Mogersdorfa, sasvim u skladu s novim strujanjima u povijesnoj znanosti, bila je ekohistorijska: "Čovjek i okoliš na panonskom prostoru od 18. do 20. stoljeća". Svjesno je odabrano moderno i suvremeno razdoblje, jer je interakcija čovjeka s okolišem i obrnuto upravo u tom razdoblju poprimila obilježja i dimenzije po kojima se bitno razlikuje od svega onoga što je tome prethodilo stotinama i tisućama godina ranije. Simpozij je otvoren u lapidariju Pokrajinskog muzeja u Celju uvodnim izlaganjem koje je u ime domaćina podnio Branko Goropevšek. Govorio je o Celju kao gradu na granici između europskog Istoka i Zapada u vremenskom rasponu od njegovih početaka do naših dana. Poslije toga sudionike skupa i goste primio je celjski gradonačelnik.

Drugoga dana simpozija, koji je nastavljen u reprezentativnom Domu sv. Josipa katoličkoga crkvenoga reda Lazarista na brdu koje dominira čitavim Celjem, priopćenja su podnijeli Imre Halász iz Mađarske (planovi o isušivanju Balatona u 18. i 19. stoljeću), Mirela Slukan Altić iz Hrvatske (pregled hidroregulacijskih zahvata na Dravi), Andrej Studen iz Slovenije (izgradnja vodovodne mreže u Celju od 1889. do 1908.), Reinhard Reiter iz Austrije (reguliranje pogranične rijeke Lajte između Gattendorfa i Nikelsdorfa), Bertalan Radványzky iz Mađarske (iskorištavanje krajolika u Zadunavlju od 18. do 20. stoljeća) i Rudolf Grasmug iz

Austrije (prijedlozi za poboljšanje krajolika, rudarstva i prometa u duhu fiziokratizma). Dan je završio stručnim vođenjem po celjskim četvrtima i razgledavanjem gradskih znamenitosti.

Treći dan simpozija nastupili su sljedeći referenti: Zoltán Kaposi i István Lengvári iz Mađarske (oblikovanje krajolika i zahvati u okolišu južnoga Zadunavlja u 19. stoljeću), Herbert Brettl iz Austrije (učinci poljodjelske proizvodnje na oblikovanje krajolika sjevernoga Gradišća) te Gergely Kristián Horváth i Károly Halmos iz Mađarske (primjer ovladavanja zemljom bez uporabe mača). Poslijepodne je, u skladu s uhodanom praksom simpozija, organiziran izlet za sudionike i goste s težištem na posjetu starom gradu Celju i osebujnom pivarskom muzeju u Žalcu u okolici grada.

Posljednjeg dana govorili su Hrvoje Petrić iz Hrvatske (zahvati čovjeka u "hrvatskoj Sahari", tj. na đurđevačkim *peskima*), Franz Mittermüller iz Austrije (ekološki problemi na poljima, livadama i rijekama u Štajerskoj) i Borut Batagelj iz Slovenije (slovenske dvojbe 1930-ih godina u procjepu između razvoja turizma i razvoja industrije).

Izlaganja na simpoziju, artikulirana u širokom rasponu od ekstatičkoga divljenja do kapilarne tjeskobe pod utjecajem različitih izvora i oblika spoznaje, pokazala su još jednom da je čovjek nerazlučiv dio prirode, iako nije određen samo prirodnom zakonitošću. Moderni i suvremeni čovjek na panonskom prostoru, vođen subjektivnim razlozima i objektivnim okolnostima, na različite je načine u ophođenju s okolišem iskorištavao prirodu, ali ju je svojim intervencijama uvelike i uništavao. Zbog toga se pomirenje, usklađivanje i jedinstvo čovjeka s prirodom na tom prostoru, kao i drugdje na planetu, sve više nameću kao nezaobilazne pretpostavke mogućnosti i izgleda čovjekova opstanka u svijetu bliske budućnosti.

Iako je ponešto neizbježno i izmaknulo horizontu njegovih sudionika, na simpoziju je komunikativnim djelovanjem ostvareno zapaženo kritičko posredovanje veze čovjekovih uvida s prirodnim kontekstom kao relevantnim sugovornikom u stalnoj dinamičkoj promjenjivosti i međusobnoj uvjetovanosti. Regijsko študijsko središće u Celju i Zgodovinsko društvo Celje uložili su znatan napor kako bi pripremili uspješan i aktualan simpozij s prilično zahtjevnom temom, pri čemu su naišli na potrebno razumijevanje i potporu Osrednje knjižnice Celje, Pokrajinskog muzeja u Celju, Zgodovinskog arhiva Celje i gradske općine u Celju. Valja im čestitati na tome, jer se izbor ekohistorijske teme za respektabilnu okruglu obljetnicu Mogersdorfa pokazao punim pogotkom u cilj. Brojne značajke rasprave o pojmovima sa simpozija bit će svakako plodotvorne i za hrvatsku povjesnicu, napose u obzoru ambicija koje gaji Društvo za hrvatsku ekonomsku povijest i ekohistoriju.

Željko Holjevac

Ekonomaska i ekohistorija
Economic- and Ecobistory

Časopis za gospodarsku povijest i povijest okoliša

Journal for Economic History and Environmental History

Volumen VI. / Broj 6
Zagreb - Samobor 2010.
ISSN 1845-5867
UDK 33 + 9 + 504.3

Nakladnici / Publishers:

Društvo za hrvatsku ekonomsku povijest i ekohistoriju
Society for Croatian Economic History and Environmental History
Ivana Lučića 3, HR - 10000 Zagreb
tel.: +385/1/61-20-148, fax: +385/1/61-56-879

Izdavačka kuća Meridijani
p.p. 132, 10430 Samobor
tel.: 01/33-62-367, faks: 01/33-60-321
e-mail: meridijani@meridijani.com
www.meridijani.com

Sunakladnici / Co-publishers:

Međunarodni istraživački projekti: "Triplex Confinium - Hrvatska višegraničja u euromediteranskom kontekstu" (voditelj prof. dr. sc. Drago Roksandić) i Triplex Confinium - "Hrvatska riječna višegraničja" (voditeljica: doc. dr. Nataša Štefanec) Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Urednici / Editors-in-chief:

Hrvoje Petrić, Drago Roksandić

Uredništvo / Editorial Staff:

Dragutin Feletar, Željko Holjevac, Mira Kolar-Dimitrijević, Dubravka Mlinarić, Nenad Moačanin, Hrvoje Petrić, Drago Roksandić, Mirela Slukan Altić, Ivica Šute

Međunarodno uredničko vijeće / International Editorial Board:

Drago Roksandić - predsjednik (Zagreb, Hrvatska), Daniel Barić (Le Havre-Pariz, Francuska), Slaven Bertoša (Pula, Hrvatska), Zrinka Blažević (Zagreb, Hrvatska), Tatjana Buklijaš (Auckland, New Zealand), Boris Golec (Ljubljana, Slovenija), Hrvoje Gračanin (Zagreb, Hrvatska), Andrej Hozjan (Maribor, Slovenija), Halil İnalçik (Ankara, Turska), Egidio Ivetic (Padova, Italija), Silviije Jerčinović (Križevci, Hrvatska), Karl Kaser (Graz, Austrija), Isao Koshimura (Tokio, Japan), Marino Manin (Zagreb, Hrvatska), Christof Mauch (München, Njemačka), Kristina Milković (Zagreb, Hrvatska), Ivan Mirnik (Zagreb, Hrvatska), Mirjana Morosini Dominick (Washington D.C., SAD), Lajos Rácz (Szeged, Mađarska), Gordan Ravančić (Zagreb, Hrvatska), Marko Šarić (Zagreb, Hrvatska), Mladen Tomorad (Zagreb, Hrvatska), Jaroslav Vencalek (Ostrava, Češka), Milan Vrbanus (Slavonski Brod, Hrvatska), Zlata Živaković Kerže (Osijek, Hrvatska)

Prijelom / Layout:

Meridijani, Alan Čaplar

Za nakladnike / Journal directors:

Petra Somek, Hrvoje Petrić

ISSN:

1845-5867

Tisak / Print by:

Bogadigrafika, Koprivnica 2010.

Na naslovnici / Cover:

Vrh Kalnika Vranilac / Vranilac, Peak on Kalnik Hills
foto / photo: Alan Čaplar

Adresa uredništva / Mailing adress:

Hrvoje Petrić (urednik)
Zavod za hrvatsku povijest, Filozofski fakultet
Ivana Lučića 3, HR-10000 Zagreb
e-mail: h.petric@inet.hr

Tiskano uz potporu Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa RH i Koprivničko-križevačke županije
